

Υπόθεση C-150/24 [Aroja] ⁱ

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Φεβρουαρίου 2024

Αιτούν δικαστήριο:

Korkein oikeus (Φινλανδία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

27 Φεβρουαρίου 2024

Αναιρεσείων:

A

Αναιρεσίβλητος:

Rikoskomisario B

K O R K E I N O I K E U S

ΔΙΑΤΑΞΗ

Αριθ. αναφοράς
1(11)

R2023/945

(Ανώτατο Δικαστήριο, Φινλανδία)

δημοσιευθείσα στις
27 Φεβρουαρίου
2024Αριθ.
321

ΑΝΑΙΡΕΣΕΙΩΝ

A

ΑΝΑΙΡΕΣΙΒΛΗΤΟΣ

Rikoskomisario B (διοικητής B της αστυνομίας
δίωξης του εγκλήματος, Φινλανδία)

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Καταγγελία σχετικά με την κράτηση αλλοδαπού

ΑΙΤΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ⁱ Η ονομασία της παρούσας υπόθεσης είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

Το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) ζητεί να εξεταστεί η παρούσα αίτηση προδικαστικής απόφασης κατά την επείγουσα διαδικασία του άρθρου 107 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου. Στην υπό κρίση υπόθεση τίθενται ζητήματα ερμηνείας της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών (ΕΕ 2008, L 348, σ. 98, στο εξής οδηγία περί επιστροφής), η οποία εμπίπτει στον τίτλο V του τρίτου μέρους της Συνθήκης ΛΕΕ. Ο αναιρεσείων τέθηκε υπό κράτηση ενόψει απομάκρυνσης κατά την έννοια της οδηγίας περί επιστροφής. Πραγματοποιήθηκαν τέσσερις διαδοχικές περιόδους κράτησης (η πρώτη από τις 10 Σεπτεμβρίου 2022 έως τις 23 Νοεμβρίου 2022, η δεύτερη από τις 5 Δεκεμβρίου 2022 έως τις 15 Μαρτίου 2023, η τρίτη από τις 11 Σεπτεμβρίου 2023 έως τις 18 Ιανουαρίου 2024 και η τέταρτη, η οποία είναι σε εξέλιξη, από τις 7 Φεβρουαρίου 2024). Το ζήτημα που τέθηκε ενώπιον του Korkein oikeus (Ανωτάτου Δικαστηρίου) αφορά τη νομιμότητα της τρίτης περιόδου κράτησης, η οποία έχει λήξει. Προκειμένου να εκτιμήσει εκ των υστέρων τη νομιμότητα της τρίτης περιόδου κράτησης, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) δεν μπορεί να διατάξει την απόλυση του Α. Εντούτοις, για τον υπολογισμό της μέγιστης διάρκειας στέρησης της ελευθερίας του Α, οι απαντήσεις στα προδικαστικά ερωτήματα θα καταστήσουν δυνατό να εξακριβωθεί, μεταξύ άλλων, αν οι προμνησθείσες περιόδους κράτησης πρέπει να αθροιστούν. Σε τέτοια περίπτωση, δεν θα υφίσταται οποιαδήποτε νομική βάση, δυνάμει της οδηγίας περί επιστροφής, η οποία να δικαιολογεί την κράτηση του Α, όταν το ανώτατο όριο της κράτησης θα συμπληρωθεί την άνοιξη του 2024.

Εάν το αίτημα εφαρμογής της επείγουσας διαδικασίας, για τους λόγους που προεκτέθηκαν, δεν μπορεί να γίνει δεκτό, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) ζητεί, επικουρικώς, να εξεταστεί η υπόθεση κατά την ταχεία διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου για τον λόγο ότι, εν πάση περιπτώσει και για τους λόγους που προεκτέθηκαν, η φύση της υπόθεσης απαιτεί να αποφανθεί το Δικαστήριο το συντομότερο δυνατόν.

ΑΙΤΗΜΑ ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο, Φινλανδία) και το hovioikeus (εφετείο, Φινλανδία) διέταξαν να παραμείνει εμπιστευτική η ταυτότητα του Α, αιτούντος άσυλο, έως τις 15 Σεπτεμβρίου 2083, σύμφωνα με το άρθρο 6, παράγραφος 1, σημείο 2, του laki oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa (νόμου περί δημοσιότητας της διαδικασίας ενώπιον των τακτικών δικαστηρίων). Επομένως, παραπέμποντας στο άρθρο 95 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) ζητεί η ανωνυμία του Α να προστατευθεί επίσης στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου.

Η ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ KORKEIN OIKEUS (ΑΝΩΤΑΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ)

Αντικείμενο της διαφοράς

- 1 Η υπόθεση αφορά υπήκοο τρίτης χώρας ο οποίος τέθηκε υπό κράτηση ενόψει απομάκρυνσης σε κατάσταση διεπόμενη από την οδηγία περί επιστροφής. Το πρώτο ζήτημα που τίθεται είναι αν, κατά τον προσδιορισμό των ανώτατων ορίων κράτησης που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας περί επιστροφής, πρέπει να λαμβάνονται πάντοτε υπόψη οι προγενέστερες περίοδοι κράτησης και, σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, ποιες είναι οι περιστάσεις υπό τις οποίες οι εν λόγω περίοδοι δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό των ανώτατων ορίων κράτησης. Εάν οι περίοδοι κράτησης πρέπει να αθροιστούν, με αποτέλεσμα το ανώτατο όριο αρχικής κράτησης των έξι μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 5, της οδηγίας περί επιστροφής να έχει συμπληρωθεί, τίθεται επίσης το ζήτημα του αν οι περιστάσεις της υπέρβασης του ανώτατου ορίου των έξι μηνών έπρεπε να εξεταστούν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο πριν από τη συμπλήρωση του εν λόγω ανώτατου ορίου ή, αν μη τι άλλο, χωρίς καθυστέρηση μετά το χρονικό αυτό σημείο. Εάν ο δικαστικός έλεγχος διενεργήθηκε καθυστερημένα, τίθεται επίσης το ζήτημα των έννομων συνεπειών που πρέπει να προκύψουν από μια τέτοια διαδικαστική πλημμέλεια και αν, μεταξύ άλλων, η εν λόγω διαδικαστική πλημμέλεια πρέπει να συνεπάγεται την απόλυση του τελούντος υπό κράτηση ενόψει απομάκρυνσης, ακόμη και αν πληρούνται όλες οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της κράτησης.

Τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά

Το πλαίσιο της υπόθεσης

- 2 Ο Α, Μαροκινός υπήκοος, αφίχθη παρανόμως στη Φινλανδία στις 10 Σεπτεμβρίου 2022. Κατά την άφιξή του, ίσχυε εις βάρος του απαγόρευση εισόδου στον χώρο Σένγκεν, την οποία είχαν επιβάλει οι Κάτω Χώρες μετά τη διαφυγή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου που ο Α είχε κινήσει εκεί. Πριν από την άφιξή του στη Φινλανδία, ο Α είχε επίσης υποβάλει αίτηση ασύλου στη Σουηδία και στην Ελβετία.
- 3 Στις 10 Σεπτεμβρίου 2022 ο Α τέθηκε υπό κράτηση στη Φινλανδία για τους λόγους που προβλέπονται στο άρθρο 121 (813/2015), παράγραφος 1, σημεία 1 έως 3, του ulkomaalaislaki (301/2004) [νόμου περί αλλοδαπών (301/2004), στο εξής: νόμος περί αλλοδαπών], το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 15, παράγραφος 1, της οδηγίας περί επιστροφής. Με την από 25 Οκτωβρίου 2022 απόφασή της, η maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης, Φινλανδία) διέταξε την επιστροφή του Α στο Μαρόκο. Στις 29 Οκτωβρίου 2022 ο Α υπέβαλε αίτηση ασύλου στη Φινλανδία. Στις 24 Νοεμβρίου 2022 η maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης) απέρριψε την αίτηση ασύλου ως προδήλως αβάσιμη, διέταξε την επιστροφή του Α στο Μαρόκο και του επέβαλε απαγόρευση εισόδου σε ολόκληρο τον χώρο Σένγκεν για διάστημα δύο ετών. Με διάταξη της 5ης Ιανουαρίου 2023, το Turun hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο Turku,

Φινλανδία) απέρριψε την αίτηση του Α περί απαγόρευσης εκτέλεσης της απόφασης απομάκρυνσης και, εν συνεχεία, με απόφαση της 19ης Δεκεμβρίου 2023, απέρριψε τη σχετική με το άσυλο προσφυγή του Α. Από το σκεπτικό της απόφασης επί της ουσίας που εξέδωσε το hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο) προκύπτει ότι ορισμένες από τις αιτήσεις εκ νέου ανάληψης που η maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης) υπέβαλε σε άλλα κράτη μέλη δεν έγιναν δεκτές και ότι το hallinto-oikeus (διοικητικό πρωτοδικείο) έκρινε ότι η maahanmuuttovirasto (Υπηρεσία Μετανάστευσης) είχε δικαίωμα να θεωρήσει ότι ήταν η αρμόδια αρχή για να εξετάσει την αίτηση ασύλου του Α δυνάμει του άρθρου 17 του κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα (κανονισμός Δουβλίνο ΙΙ).

- 4 Ο Α τέθηκε υπό κράτηση κατ' εφαρμογήν του άρθρου 121 του νόμου περί αλλοδαπών, την πρώτη φορά από τις 10 Σεπτεμβρίου 2022 έως τις 23 Νοεμβρίου 2022, τη δεύτερη φορά από τις 5 Δεκεμβρίου 2022 έως τις 15 Μαρτίου 2023 και την τρίτη φορά από τις 11 Σεπτεμβρίου 2023 έως τις 18 Ιανουαρίου 2024. Το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) καλείται να εξετάσει τη νομιμότητα της τρίτης περιόδου κράτησης. Η τρίτη περίοδος κράτησης διεκόπη στις 18 Ιανουαρίου 2024, όταν ο Α διέφυγε στη Δανία. Στις 7 Φεβρουαρίου 2024 η αστυνομία έθεσε τον Α υπό κράτηση βάσει νέου αστυνομικού μέτρου, όταν ο Α εστάλη από τη Δανία στη Φινλανδία κατ' εφαρμογήν του κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ. Κατά το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο), η τέταρτη περίοδος κράτησης βρίσκεται σε εξέλιξη. Οι περίοδοι κράτησης βασίζονταν στην αναγκαιότητα διασφάλισης της προετοιμασίας της απομάκρυνσης του Α από τη χώρα, ή της εκτέλεσης της σχετικής με την εν λόγω απομάκρυνση απόφασης, κατά το άρθρο 121, παράγραφος 1, σημεία 1 και 3, του νόμου περί αλλοδαπών, καθώς και, αρχικώς, στην αναγκαιότητα εξακρίβωσης της ταυτότητας του Α, κατά το σημείο 2 της προμνησθείσας διάταξης. Όσον αφορά το διάστημα από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης ασύλου, στις 29 Οκτωβρίου 2022, έως την ημερομηνία έκδοσης της διάταξης περί εκτέλεσης του hallinto-oikeus (διοικητικού πρωτοδικείου), στις 5 Ιανουαρίου 2023, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η κράτηση βασιζόταν επίσης στην αναγκαιότητα διασφάλισης της εξέτασης της αίτησης ασύλου, κατά το άρθρο 121, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί αλλοδαπών.
- 5 Ως δικαιολογητικούς λόγους για την κράτηση, η αστυνομία προέβαλε, μεταξύ άλλων, τη διαφυγή του Α σε πλείονα κράτη μέλη, περιλαμβανομένης της Φινλανδίας, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, την αρνητική στάση του όσον αφορά την επιστροφή του στο Μαρόκο, τα ποινικά αδικήματα τα οποία διέπραξε κατά τη διάρκεια της διαμονής του στη Φινλανδία, την ψευδή δήλωσή του όσον αφορά την ημερομηνία γέννησης και την ταυτότητά του κατά την άφιξή του στη Φινλανδία και την παράβαση της υποχρέωσης εμφάνισης στις αρχές, κατά το θέρους του 2023, ως μέτρου εναλλακτικού της κράτησης. Οι προεκτεθέντες λόγοι ανέκυψαν, εν μέρει, μετά τη συμπλήρωση της δεύτερης

περιόδου κράτησης και, επομένως, συνιστούσαν νέους δικαιολογητικούς λόγους για την τρίτη περίοδο κράτησης, η οποία ξεκίνησε στις 11 Σεπτεμβρίου 2023. Η εκτέλεση της απόφασης επιστροφής πραγματοποιήθηκε κατά στάδια και σε συνεργασία με τις μαροκινές αρχές κατά τις διάφορες περιόδους κράτησης και μεταξύ αυτών.

- 6 Η τρίτη περίοδος κράτησης του A, την οποία εξετάζει το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο), ξεκίνησε με το αστυνομικό μέτρο της 11ης Σεπτεμβρίου 2023, το οποίο λήφθηκε δυνάμει του άρθρου 121, παράγραφοι 1, σημεία 1 και 3, του νόμου περί αλλοδαπών. Κατά το εν λόγω αστυνομικό μέτρο, λαμβανομένων υπόψη των προγενέστερων περιόδων κράτησης, ο A είχε τεθεί υπό κράτηση επί συνολικό διάστημα πέντε μηνών και 23 ημερών, οι δε προϋποθέσεις για την υπέρβαση του ανώτατου ορίου της αρχικής κράτησης των έξι μηνών πληρούνταν, δεδομένου ότι η εκτέλεση της απομάκρυνσης είχε καθυστερήσει λόγω της έλλειψης συνεργασίας του A κατά την εκτέλεση της επιστροφής και του γεγονότος ότι τα αναγκαία για την επιστροφή έγγραφα δεν είχαν ακόμη παραληφθεί από το Μαρόκο. Η αστυνομία προσέφυγε ενώπιον του Helsingin käräjäoikeus (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Ελσίνκι, Φινλανδία) με αίτημα να εξετάσει τις προϋποθέσεις κράτησης, υποβάλλοντας επίσης στο εν λόγω δικαστήριο το αστυνομικό μέτρο που είχε εκδώσει στις 11 Σεπτεμβρίου 2023. Στις 15 Σεπτεμβρίου 2023, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Helsingin käräjäoikeus (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Ελσίνκι), οι προϋποθέσεις υπέρβασης του ανώτατου ορίου της κράτησης των έξι μηνών δεν εξετάστηκαν σε σχέση με τα προσκομισθέντα αποδεικτικά στοιχεία, ούτε μνημονεύθηκαν στην απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου. Από τα στοιχεία που περιέχονται στο αστυνομικό μέτρο της 11ης Σεπτεμβρίου 2023 συνάγεται ότι το εν λόγω αστυνομικό μέτρο κοινοποιήθηκε στον ίδιο τον A.
- 7 Μετά την απόφαση του Helsingin käräjäoikeus (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Ελσίνκι) της 15ης Σεπτεμβρίου 2023, η συγκεκριμένη υπόθεση κράτησης εξετάστηκε εκ νέου, στις 7 Δεκεμβρίου 2023, από το Etelä-Karjalan käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας, Φινλανδία), το οποίο διεξήγαγε αυτεπαγγέλτως επ' ακροατηρίου συζήτηση όταν διεφάνη ότι το ανώτατο όριο της αρχικής κράτησης των έξι μηνών είχε ενδεχομένως ξεπεραστεί.

Απόφαση του Etelä-Karjala käräjäoikeus (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου νότιας Καρελίας) της 7ης Δεκεμβρίου 2023

- 8 Με την απόφασή του, το Etelä-Karjala käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας) έκρινε, πρώτον, ότι οι διάφορες περίοδοι κράτησης έπρεπε να αθροιστούν καθότι, μολονότι μεσολάβησε κάποιο χρονικό διάστημα από την προηγούμενη κράτηση και στην υπόθεση επήλθαν ορισμένες μεταβολές, αντικείμενο της διαδικασίας ήταν εντούτοις να διασφαλιστεί η εκτέλεση της ίδιας απόφασης απομάκρυνσης. Δεύτερον, το Etelä-Karjala käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας) έκρινε ότι πληρούνταν οι προϋποθέσεις που εφαρμόζονται στην υπέρβαση του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών, καθώς και όλες οι λοιπές ουσιαστικές προϋποθέσεις για την παράταση της

κράτησης. Τρίτον, το Etelä-Karjala käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας) έκρινε ότι ο Α δεν έπρεπε να απολυθεί για τον λόγο και μόνον ότι δεν είχε διεξαχθεί αυτεπαγγέλτως οποιαδήποτε επ' ακροατηρίου συζήτηση στην υπόθεση όταν η συνολική διάρκεια κράτησης υπερέβη τους έξι μήνες. Το Etelä-Karjala käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας) διέταξε να παραμείνει ο Α υπό κράτηση.

Απόφαση του Itä-Suomen hovioikeus (εφετείου ανατολικής Φινλανδίας) της 19ης Δεκεμβρίου 2023

- 9 Στις 7 Δεκεμβρίου 2023 ο Α άσκησε, ενώπιον του Itä-Suomen hovioikeus (εφετείου ανατολικής Φινλανδίας), έφεση κατά της απόφασης του Etelä-Karjalan käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο νότιας Καρελίας), η οποία απορρίφθηκε. Με το σκεπτικό της απόφασης, το Itä-Suomen hovioikeus (εφετείο ανατολικής Φινλανδίας) εκτίμησε, μεταξύ άλλων, ότι, κατά το άρθρο 128 του νόμου περί αλλοδαπών, η επανεξέταση υπόθεσης κράτησης εξαρτάται από την υποβολή αίτησης εκ μέρους του προσώπου που τελεί υπό κράτηση και ότι ο Α δεν είχε υποβάλει αίτηση τέτοιας επανεξέτασης, μολονότι η αστυνομία είχε επισημάνει, με το αστυνομικό μέτρο της 11ης Σεπτεμβρίου 2023, τις προϋποθέσεις που εφαρμόζονται στην υπέρβαση του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών. Για τους λόγους αυτούς, ο Α δεν έπρεπε να απολυθεί για τον λόγο και μόνον ότι το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) δεν είχε αποφανθεί αυτεπαγγέλτως, πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών, επί των ως άνω προϋποθέσεων.

Η αναίρεση ενώπιον του Korkein oikeus (Ανωτάτου Δικαστηρίου)

- 10 Στις 19 Δεκεμβρίου 2023 ο Α άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του hovioikeus (εφετείου). Ο Α αμφισβητεί τη νομιμότητα της κράτησης για τον μόνο λόγο ότι το ζήτημα της υπέρβασης του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών δεν εξετάστηκε σύμφωνα με τη διαδικασία.
- 11 Ο αναιρεσίβλητος Rikoskomisario (διοικητής της αστυνομίας δίωξης του εγκλήματος) ζητεί την απόρριψη της αίτησης αναίρεσεως. Ο Rikoskomisario (διοικητής της αστυνομίας δίωξης του εγκλήματος) εκτιμά ότι, λαμβανομένων υπόψη των μεταβολών που επήλθαν στην υπόθεση, η τρίτη περίοδος κράτησης, η οποία ξεκίνησε στις 11 Σεπτεμβρίου 2023, συνιστά νέα περίοδο κράτησης και, επομένως, δεν συντρέχει εν προκειμένω υπέρβαση του ανώτατου ορίου αρχικής κράτησης των έξι μηνών, ο δε Α δεν έπρεπε να απολυθεί για τους λόγους που προβάλλει, δεδομένου ότι, εν πάση περιπτώσει, συντρέχουν οι λόγοι της κράτησης.

Νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 12 Το άρθρο 6 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) κατοχυρώνει το δικαίωμα στην ελευθερία, το δε άρθρο του

52, παράγραφος 3, ορίζει ότι, στον βαθμό που ο Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, (στο εξής: ΕΣΔΑ), η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Από το άρθρο 5 της ΕΣΔΑ προκύπτει ότι, προκειμένου να θεωρηθεί νόμιμη, η στέρηση της ελευθερίας πρέπει, μεταξύ άλλων, να επιβλήθηκε σύμφωνα με τη νόμιμη διαδικασία. Στο άρθρο 5, παράγραφος 4, της ΕΣΔΑ προβλέπεται το δικαίωμα του προσώπου που στερήθηκε την ελευθερία του να ζητήσει την εξέταση, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, της νομιμότητας της στέρησης της ελευθερίας του και την απόλυσή του, εάν το μέτρο δεν είναι σύγνομο.

- 13 Η επίλυση της υπό κρίση υπόθεσης εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από την ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφοι 3, 5 και 6, της οδηγίας περί επιστροφής.
- 14 Στην αιτιολογική σκέψη 16 της οδηγίας περί επιστροφής μνημονεύονται ο σκοπός του περιορισμού της διάρκειας της κράτησης και η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας.
- 15 Στη σύσταση (ΕΕ) 2017/2338 της Επιτροπής για την καθιέρωση κοινού «εγχειριδίου περί επιστροφής» προς χρήση από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών κατά την εκτέλεση σχετικών με την επιστροφή καθηκόντων διαλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα.

«14.5 Εκ νέου κράτηση των επιστρεφόντων

Ο μέγιστος χρόνος κράτησης που προβλέπεται από την οδηγία περί επιστροφής δεν πρέπει να υπονομεύεται μέσω της εκ νέου κράτησης των επιστρεφόντων αμέσως μετά την απόλυσή τους.

Η εκ νέου κράτηση του ίδιου προσώπου σε μεταγενέστερο στάδιο μπορεί να είναι νόμιμη μόνον εφόσον σημειωθεί σημαντική αλλαγή των σχετικών περιστάσεων (όπως έκδοση των αναγκαίων εγγράφων από τρίτη χώρα ή βελτίωση της κατάστασης στη χώρα καταγωγής που καθιστά ασφαλή την επιστροφή), υπό τον όρο ότι η εν λόγω αλλαγή [συνεπάγεται] “λογικά προοπτική απομάκρυνσης” σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 4 της οδηγίας περί επιστροφής και ότι τηρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις που ισχύουν σχετικά με την επιβολή της κράτησης βάσει του άρθρου 15 της οδηγίας αυτής.»

Το εθνικό δίκαιο

- 16 Οι γενικές προϋποθέσεις για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων σχετικά με τους αλλοδαπούς καθορίζονται στο άρθρο 117bis (813/2015) του νόμου περί αλλοδαπών. Κατά το άρθρο 117bis, παράγραφος 1 (49/2017), σημείο 2, είναι δυνατή η λήψη ασφαλιστικών μέτρων έναντι του αλλοδαπού, δυνάμει των άρθρων 118 έως 122 και 122bis, εάν τούτο συνιστά αναγκαίο και αναλογικό μέτρο για την προετοιμασία ή τη διασφάλιση της εκτέλεσης απόφασης απομάκρυνσής του ή για τον έλεγχο, με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, της

αναχώρησής του από τη χώρα. Στην παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου προβλέπεται, μεταξύ άλλων, ότι το ασφαλιστικό μέτρο αίρεται μόλις παύσει να είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της έκδοσης της απόφασης ή της εκτέλεσής της.

- 17 Οι ειδικές προϋποθέσεις της κράτησης προβλέπονται στο άρθρο 121, παράγραφος 1, σημεία 1 έως 4, του νόμου περί αλλοδαπών (813/2015) και έχουν ως ακολούθως.

«Άρθρο 121

Προϋποθέσεις κράτησης

Εάν τα ασφαλιστικά μέτρα των άρθρων 118 έως 120 δεν επαρκούν, ο αλλοδαπός μπορεί να τεθεί υπό κράτηση βάσει ατομικής αξιολόγησης, εάν:

- 1) λαμβανομένης υπόψη της προσωπικής ή άλλης κατάστασης του αλλοδαπού, υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι ο αλλοδαπός μπορεί να κρυφτεί, να διαφύγει ή να παρεμποδίσει, με οποιονδήποτε άλλο σημαντικό τρόπο, την έκδοση απόφασης που τον αφορά ή την εκτέλεση απόφασης απομάκρυνσης·
  - 2) η κράτηση είναι αναγκαία προκειμένου να διαπιστωθεί η ταυτότητα του αλλοδαπού·
  - 3) ο αλλοδαπός διέπραξε ποινικό αδίκημα, ή είναι ύποπτος για τη διάπραξη ποινικού αδικήματος, και η κράτηση είναι αναγκαία για τη διασφάλιση της προετοιμασίας ή της εκτέλεσης της απόφασης απομάκρυνσης·
  - 4) κατά τη διάρκεια της κράτησής του, ο αλλοδαπός υπέβαλε νέα αίτηση διεθνούς προστασίας κυρίως με σκοπό να καθυστερήσει ή να παρεμποδίσει την εκτέλεση απόφασης απομάκρυνσης.»
- 18 Το άρθρο 123 (813/2015) του νόμου περί αλλοδαπών προσδιορίζει τις διοικητικές αρχές που είναι αρμόδιες για τη λήψη της απόφασης κράτησης, το δε άρθρο 124, παράγραφοι 1 και 2 (49/2017), προβλέπει την υποχρέωση της αρχής να κοινοποιεί, αμελλητί, την κράτηση στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο και την υποχρέωση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου να εξετάζει την υπόθεση κράτησης εντός τεσσάρων ημερών από τη θέση υπό κράτηση. Συναφώς, πρόκειται περί δικαστικού ελέγχου που αφορά το αρχικό στάδιο της κράτησης και που διενεργείται, επομένως, αυτεπαγγέλτως. Δυνάμει του άρθρου 126, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο διατάσσει την άμεση απόλυση του αλλοδαπού που τέθηκε υπό κράτηση, εάν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις κράτησης.

- 19 Όσον αφορά τα μεταγενέστερα στάδια της κράτησης, το άρθρο 127, παράγραφος 1 (195/2011), και το άρθρο 128, παράγραφοι 1 και 2 (646/2016), του νόμου περί αλλοδαπών προβλέπουν τα ακόλουθα.

«Άρθρο 127

Απόλυση του προσώπου που τελεί υπό κράτηση

Η αρμόδια για την υπόθεση αρχή οφείλει να διατάξει την απόλυση του προσώπου που τελεί υπό κράτηση όταν παύσουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις κράτησης. Το πρόσωπο που τελεί υπό κράτηση πρέπει να απολυθεί το αργότερο έξι μήνες μετά την έκδοση της απόφασης κράτησης. Εντούτοις, η περίοδος κράτησης μπορεί να παραταθεί, χωρίς να υπερβεί τους 12 μήνες, εάν το πρόσωπο που τελεί υπό κράτηση δεν συνεργάζεται για την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής ή εάν τα αναγκαία για την επιστροφή έγγραφα δεν έχουν παραληφθεί από την τρίτη χώρα και η εκτέλεση της απόφασης απομάκρυνσης καθυστερεί για τους προμνησθέντες λόγους.

[...]

Άρθρο 128

Επανεξέταση της υπόθεσης από το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο)

Εάν δεν διατάχθηκε η απόλυση του αλλοδαπού που τελεί υπό κράτηση, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο στη δικαιοδοσία του οποίου βρίσκεται ο τόπος κράτησης του προσώπου που τελεί υπό κράτηση οφείλει, κατόπιν αίτησης του εν λόγω προσώπου, να επανεξετάσει την υπόθεση κράτησης [...]. Η υπόθεση πρέπει να εκδικαστεί χωρίς καθυστέρηση και το αργότερο εντός τεσσάρων ημερών από την υποβολή της αίτησης. Εντούτοις, δεν απαιτείται η επανεξέταση υπόθεσης κράτησης πριν από τη λήξη της προθεσμίας δύο εβδομάδων που ξεκινά από την απόφαση του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου με την οποία διατάσσεται η παράταση της κράτησης του ενδιαφερομένου στον οικείο τόπο κράτησης. Για τον υπολογισμό των προθεσμιών της παρούσας παραγράφου, δεν εφαρμόζεται το άρθρο 5 του laki säädettyjen määräaikain laskemisesta (νόμου περί υπολογισμού προθεσμιών).

Κατόπιν αίτησης του προσώπου που τελεί υπό κράτηση, το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) οφείλει να επανεξετάσει την υπόθεση ακόμη και πριν από τη λήξη της προθεσμίας της παραγράφου 1, εάν τούτο επιβάλλεται λόγω της επέλευσης πραγματικού γεγονότος μετά την προηγούμενη εξέταση. Η αρμόδια για την υπόθεση αρχή οφείλει να ενημερώσει άμεσα το πρόσωπο που τελεί υπό κράτηση και τον εκπρόσωπό του για κάθε αξιοσημείωτη μεταβολή των

περιστάσεων που συνεπάγονται επανεξέταση της υπόθεσης, εκτός εάν εκδόθηκε απόφαση απόλυσης του προσώπου που τελεί υπό κράτηση, δυνάμει του άρθρου 127, παράγραφος 1.

[...]»

Η αναγκαιότητα υποβολής αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Πρώτο προδικαστικό ερώτημα

- 20 Η υπόθεση αφορά, κατά πρώτον, τον προσδιορισμό των ανώτατων ορίων κράτησης που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας περί επιστροφής σε περίπτωση στην οποία υπήκοος τρίτης χώρας τέθηκε υπό κράτηση ενόψει απομάκρυνσης επί πλείονες διαδοχικές περιόδους, μεταξύ των οποίων αφέθηκε ελεύθερος. Από τις διατάξεις της οδηγίας περί επιστροφής, από την οικονομία της και από τις αιτιολογικές σκέψεις της δεν προκύπτει αν οι εν λόγω περιόδοι κράτησης πρέπει να αθροίζονται πάντοτε ή αν, ενδεχομένως, και για συγκεκριμένους λόγους, προγενέστερες περιόδοι κράτησης μπορούν να μην λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου κράτησης.
- 21 Κατά το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο), το Δικαστήριο δεν έχει λάβει, αν μη τι άλλο ρητώς, συγκεκριμένη θέση επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος με τη νομολογία του. Με την απόφαση της 30ής Νοεμβρίου 2009, *Kadzoev* (C-357/09 PPU, στο εξής: απόφαση *Kadzoev*, EU:C:2009:741), το Δικαστήριο υπογράμμισε, αφενός, ότι το άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας περί επιστροφής δεν επιτρέπει σε καμία περίπτωση την υπέρβαση του ανώτατου χρονικού ορίου που καθορίζεται με τη διάταξη αυτή (σκέψεις 35 έως 37 και 69) και, αφετέρου, ότι θα αντέβαινε στον σκοπό του άρθρου 15, παράγραφοι 5 και 6, ήτοι στη διασφάλιση της ισχύος σε όλα τα κράτη μέλη της ίδιας μέγιστης διάρκειας κράτησης, το να μπορεί η διάρκεια της κράτησης να διαφέρει, και μάλιστα σημαντικά, από τη μία περίπτωση στην άλλη εντός του ίδιου κράτους μέλους ή από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, λόγω των ιδιαιτεροτήτων των εθνικών δικαστικών διαδικασιών και των ιδιαίτερων περιστάσεων που τις χαρακτηρίζουν (σκέψη 54). Το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι παρόμοιοι λόγοι συνηγορούν υπέρ ενιαίας ερμηνείας, στο πλαίσιο του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας περί επιστροφής, του ζητήματος της σώρευσης ή της μη συνεκτίμησης των διαδοχικών περιόδων κράτησης μεταξύ των οποίων υπήκοος τρίτης χώρας που αποτελεί αντικείμενο διαδικασίας απομάκρυνσης αφέθηκε ελεύθερος.
- 22 Στο πλαίσιο του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος πρέπει επίσης να διευκρινιστεί ότι η διάταξη σχετικά με το ανώτατο όριο κράτησης των έξι μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 127, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών, η οποία αντιστοιχεί στο άρθρο 15, παράγραφος 5, της οδηγίας περί επιστροφής, εφαρμόζεται σε κάθε περίπτωση κράτησης αλλοδαπού, ανεξαρτήτως του αν η νομική βάση για την κράτηση βρίσκεται στο δίκαιο της Ένωσης ή στο εθνικό δίκαιο. Επομένως, το ζήτημα του αν η κράτηση του Α στηρίχθηκε σε λόγους

διαφορετικούς από τους προβλεπόμενους στην οδηγία περί επιστροφής δεν ασκεί επιρροή στην υπό κρίση υπόθεση, μολονότι το δίκαιο της Ένωσης φαίνεται να επιτρέπει, καθεαυτό, τη μη συνεκτίμηση περιόδου κράτησης που δεν βασίζεται στην οδηγία περί επιστροφής κατά τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου κράτησης που προβλέπεται από την οδηγία περί επιστροφής (προμνησθείσα απόφαση Kadzoev, σκέψεις 45 έως 48). Επομένως, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν συντρέχει λόγος εξέτασης του τρόπου με τον οποίο πρέπει να αντιμετωπιστεί, για παράδειγμα, η περίοδος κράτησης από την υποβολή της αίτησης ασύλου, εκ μέρους του Α, στις 29 Οκτωβρίου 2022, έως την έκδοση της διάταξης της 5ης Ιανουαρίου 2023 του hallinto-oikeus (διοικητικού πρωτοδικείου) επί της αιτήσεως απαγόρευσης εκτέλεσης (τελικό στάδιο της πρώτης περιόδου κράτησης και αρχικό στάδιο της δεύτερης περιόδου κράτησης) λαμβανομένης υπόψη της απαγόρευσης, ως αποτέλεσμα τρέχουσας διαδικασίας ασύλου, συνέχισης της κράτησης προσώπου βάσει της οδηγίας περί επιστροφής έως ένα ορισμένο στάδιο της διαδικασίας ασύλου (μεταξύ άλλων, σε περίπτωση προδήλως αβάσιμων αιτήσεων ασύλου, διάταξη της 5ης Ιουλίου 2018, C κ.λπ., C-269/18 PPU, EU:C:2018:544).

- 23 Ως εκ τούτου, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) δεν περιέλαβε στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως το ζήτημα του τρόπου με τον οποίο θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη, στο πλαίσιο του υπολογισμού του ανώτατου ορίου κράτησης που προβλέπεται από την οδηγία περί επιστροφής, ενδεχόμενη περίοδος κατά τη διάρκεια της οποίας φαίνεται, βάσει της αιτιολογίας των αποφάσεων που εξέδωσαν οι αρχές, ότι η κράτηση βασίστηκε ενίοτε τόσο στην οδηγία περί επιστροφής όσο και, συγχρόνως ή προσωρινά, σε τελείως διαφορετικό λόγο. Εν πάση περιπτώσει, από τα στοιχεία της δικογραφίας προκύπτει ότι η κράτηση του Α βασίστηκε, πάντοτε ή σχεδόν πάντοτε, τουλάχιστον κατά κύριο λόγο, στο καθεστώς της οδηγίας περί επιστροφής.
- 24 Κατά το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο), ερμηνεία του άρθρου 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας περί επιστροφής υπό την έννοια ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση, θα πρέπει, κατά τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου κράτησης, να λαμβάνονται υπόψη οι προγενέστερες περίοδοι κράτησης, θα δικαιολογείται, μεταξύ άλλων, από το γεγονός ότι, κατά τις εν λόγω περιόδους, η κράτηση του Α στηριζόταν κατ' ουσίαν στην ίδια νομική βάση, ήτοι τη διασφάλιση της απομάκρυνσής του. Τούτο ισχύει ανεξαρτήτως κάποιων μεταβολών στους πραγματικούς και τους νομικούς λόγους που προβλήθηκαν προς στήριξη της κράτησης του Α. Διαφορετική ερμηνεία θα στηρίζεται στο γεγονός ότι, πριν από την τρίτη περίοδο κράτησης, ο Α είχε αφεθεί ελεύθερος, επί σχεδόν έξι μήνες, διάστημα κατά το οποίο είχε παραβεί το λιγότερο περιοριστικό μέτρο που του είχε επιβληθεί, ήτοι την υποχρέωση εμφάνισης στις αρχές, είχε αναχωρήσει από τη Φινλανδία με προορισμό τη Σουηδία και είχε επιστραφεί από τη χώρα αυτή στη Φινλανδία.

Δεύτερο προδικαστικό ερώτημα

- 25 Λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, μπορεί να γίνει δεκτό ότι ένα κράτος μέλος υποχρεούται να μεριμνά ώστε ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί επιστροφής να διενεργείται, εν πάση περιπτώσει, στο πλαίσιο της υπέρβασης του ανώτατου ορίου των έξι μηνών που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 5. Τούτο ισχύει, για παράδειγμα, ανεξαρτήτως του αν η αρχή που ζήτησε την παρέμβαση του δικαστηρίου σε υπόθεση κράτησης ή ο υπήκοος τρίτης χώρας που τελεί υπό κράτηση υπέβαλαν ρητώς σχετική αίτηση. Στο πλαίσιο του εν λόγω ελέγχου, ο δικαστής πρέπει να είναι σε θέση να αποφαινεται αυτεπαγγέλτως, και ανεξαρτήτως των ενεργειών του προσώπου που τελεί υπό κράτηση, επί κάθε κρίσιμου πραγματικού και νομικού στοιχείου για να εξακριβώσει αν δικαιολογείται παράταση της κράτησης [απόφαση της 5ης Ιουνίου 2014, *Mahdi*, C-146/14 PPU, στο εξής: απόφαση *Mahdi*, EU:C:2014:1320, σκέψεις 49, 56, 62 και 63· βλ., επίσης, απόφαση της 8ης Νοεμβρίου 2022, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (Αυτεπάγγελτη εξέταση της κράτησης), C-704/20 και C-39/21, στο εξής: απόφαση *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*, EU:C:2022:858, σκέψη 86]. Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι οι διατάξεις του άρθρου 15 της οδηγίας περί επιστροφής έχουν όχι μόνον επιτακτικό χαρακτήρα αλλά και άμεσο αποτέλεσμα (βλ., για παράδειγμα, απόφαση της 14ης Μαΐου 2020, *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság*, C-924/19 PPU και C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, σκέψη 288). Εντούτοις, τα κράτη μέλη παραμένουν αρμόδια, σύμφωνα με την αρχή της διαδικαστικής αυτονομίας, για να καθορίζουν τους όρους του ελέγχου της κράτησης που δεν διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης (βλ. απόφαση *Mahdi*, σκέψη 50). Επιπλέον, λαμβανομένης υπόψη της θεμελιώδους σημασίας της υπόθεσης για την εκτίμηση της νομιμότητας του μέτρου στέρησης της ελευθερίας του A, το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο) ζητεί να διευκρινιστεί, χάριν σαφήνειας, αν αντιβαίνει στο άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί επιστροφής ερμηνεία του εθνικού δικαίου η οποία εξαρτά τη διενέργεια δικαστικού ελέγχου της υπέρβασης του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών, που προβλέπεται στο άρθρο 15, παράγραφος 5, της ίδιας οδηγίας, από σχετική αίτηση του προσώπου που τελεί υπό κράτηση.
- 26 Το δεύτερο σκέλος του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος αφορά τις χρονικές απαιτήσεις στις οποίες υπόκειται ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί επιστροφής. Στην εν λόγω διάταξη δεν διευκρινίζεται αν ο δικαστικός έλεγχος απόφασης διοικητικής αρχής σχετικά με την υπέρβαση του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών που προβλέπεται στην παράγραφο 5 του ίδιου άρθρου πρέπει να διενεργείται εκ των προτέρων, ήτοι πριν από την υπέρβαση του εν λόγω ανώτατου ορίου. Εάν ο δικαστικός έλεγχος μπορεί επίσης να διενεργείται εκ των υστέρων, η εν λόγω διάταξη δεν διευκρινίζει το χρονικό διάστημα εντός του οποίου πρέπει να διενεργείται. Το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι είναι σχετικά σαφές ότι η απαίτηση που απορρέει από το άρθρο 15, παράγραφος 2, της οδηγίας περί επιστροφής, κατά την οποία ο προβλεπόμενος σε αυτό δικαστικός έλεγχος πρέπει να διενεργείται το συντομότερο δυνατόν, θα πρέπει να εφαρμόζεται, αν μη τι άλλο, κατ' αναλογία στο πλαίσιο του άρθρου 15, παράγραφος 3, δεύτερη

περίοδος, της ίδιας οδηγίας, προκειμένου ο δικαστικός έλεγχος να μην καταστεί άνευ αντικειμένου. Η εκτίμηση αυτή επιρρωννύεται από το γεγονός ότι η κράτηση και η παράτασή της έχουν την ίδια φύση όσον αφορά το πρόσωπο που τελεί υπό κράτηση (βλ., συναφώς, προμνησθείσα απόφαση Mahdi, σκέψη 44).

- 27 Οι χρονικές απαιτήσεις που προβλέπονται στο άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας περί επιστροφής στις οποίες υπόκειται ο δικαστικός έλεγχος έχουν συγκεκριμένη σημασία, μεταξύ άλλων, για την εκτίμηση της φύσης και της σοβαρότητας της παράβασης που ενδεχομένως διαπράχθηκε στην υπό κρίση υπόθεση και των έννομων συνεπειών της. Εάν ο δικαστικός έλεγχος πρέπει να έχει διενεργηθεί πριν από την υπέρβαση του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών, φαίνεται ότι η στέρηση της ελευθερίας έπαυσε να έχει νομική βάση από τις 18 Σεπτεμβρίου 2023, στην περίπτωση που οι προγενέστερες περιοδοί κράτησης πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον υπολογισμό του ανώτατου ορίου κράτησης. Εάν, αντιθέτως, ο δικαστικός έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί μετά τη συμπλήρωση του εν λόγω ανώτατου ορίου, η ενδεχόμενη πλημμέλεια της στέρησης της ελευθερίας μπορεί να χώρησε μόνον αργότερα και, ενδεχομένως, να συνιστά λιγότερο σοβαρή παράβαση. Ως εκ τούτου, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να περιλάβει επίσης στην αίτηση προδικαστικής αποφάσεως το ερώτημα που αφορά τις χρονικές απαιτήσεις στις οποίες υπόκειται ο δικαστικός έλεγχος.

Τρίτο προδικαστικό ερώτημα

- 28 Σε περίπτωση που, βάσει των απαντήσεων που το Δικαστήριο θα δώσει στα προδικαστικά ερωτήματα που εκτέθηκαν ανωτέρω, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) οφείλει να διαπιστώσει, αποφαινόμενο επί της διαφοράς της κύριας δίκης, την πλημμέλεια του δικαστικού ελέγχου του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών και τον παράνομο χαρακτήρα της στέρησης της ελευθερίας που ενδεχομένως προκύπτει από την εν λόγω πλημμέλεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν επίσης οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις που θέτει το δίκαιο της Ένωσης όσον αφορά τις συγκεκριμένες συνέπειες τέτοιας διαπίστωσης. Στην πράξη, το ζήτημα είναι αν το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) οφείλε να διατάξει την απόλυση του Α στις 7 Δεκεμβρίου 2023, μολονότι έκρινε ότι οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της κράτησης πληρούνταν απολύτως κατά τον συγκεκριμένο χρόνο και, υπό τις περιστάσεις αυτές, η υπόθεση εξετάστηκε ορθώς από διαδικαστικής απόψεως.
- 29 Το άρθρο 15, παράγραφοι 2 και 4, της οδηγίας περί επιστροφής προβλέπει την υποχρέωση απόλυσης κάθε προσώπου εάν η κράτηση δεν είναι νόμιμη. Εντούτοις, οι εν λόγω διατάξεις δεν αποκλείουν, αν μη τι άλλο ρητώς, το ενδεχόμενο ένα ελάττωμα το οποίο αφορά τις προϋποθέσεις νομιμότητας της κράτησης να μπορεί, μετά τον δικαστικό έλεγχο, να θεραπευθεί για το μέλλον, ήτοι ex nunc, με αποτέλεσμα η άμεση απόλυση να μην είναι οπωσδήποτε δικαιολογημένη.

- 30 Το Δικαστήριο δεν έχει αποφανθεί με τη νομολογία του επί του ζητήματος αυτού κατά τρόπο ώστε να μπορεί να συναχθεί αρκούντως σαφής απάντηση στο πλαίσιο της υπό κρίση υπόθεσης.
- 31 Η απόφαση G. και R. (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2013, στο εξής: απόφαση G. και R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533) αφορούσε τις συνέπειες της προσβολής των δικαιωμάτων άμυνας προσώπου τελούντος υπό κράτηση, ειδικότερα του δικαιώματος ακρόασης. Το Δικαστήριο έκρινε (σκέψη 35) ότι, όταν δεν καθορίζονται από το δίκαιο της Ένωσης ούτε οι συνθήκες υπό τις οποίες πρέπει να διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας των υπηκόων τρίτων χωρών που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις νόμιμης διαμονής ούτε οι συνέπειες της προσβολής των δικαιωμάτων αυτών, απόκειται στο εθνικό δίκαιο ο καθορισμός των εν λόγω συνθηκών και συνεπειών, αρκεί τα μέτρα που θεσπίζονται προς την κατεύθυνση αυτή να είναι της ίδιας τάξεως με εκείνα που ισχύουν για τους ιδιώτες σε ανάλογες καταστάσεις εθνικού δικαίου (αρχή της ισοδυναμίας) και να μην καθιστούν πρακτικά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας). Στην απόφαση μνημονεύεται επίσης η σημασία του αν, σε συνάρτηση με τις πραγματικές και νομικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης, η προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας μπορούσε να έχει καταλήξει σε διαφορετικό αποτέλεσμα (σκέψη 40). Στη σκέψη 41 της εν λόγω απόφασης, το Δικαστήριο επισημαίνει επιπλέον ότι η μη αναγνώριση στον εθνικό δικαστή εξουσίας εκτίμησης σχετικά με την τελευταία ως άνω πτυχή και η επιβολή της υποχρέωσης κάθε προσβολή του δικαιώματος ακρόασης να συνεπάγεται αυτομάτως την ακύρωση της απόφασης παράτασης της κράτησης και την άρση της, έστω και αν ενδεχομένως μια τέτοια πλημμέλεια δεν θα έχει στην πράξη αντίκτυπο επί της εν λόγω απόφασης παράτασης και έστω και αν η κράτηση πληροί τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του άρθρου 15 της οδηγίας περί επιστροφής, ενέχει τον κίνδυνο περιορισμού της αποτελεσματικότητας της οδηγίας αυτής.
- 32 Οι παρατηρήσεις που εκτίθενται με την εν λόγω απόφαση υποδηλώνουν ότι ο εθνικός δικαστής διαθέτει εξουσία εκτίμησης για να αξιολογεί την αναγκαιότητα άμεσης απόλυσης σε περίπτωση διαδικαστικής πλημμέλειας η οποία διαπιστώνεται στο πλαίσιο δικαστικού ελέγχου που διενεργείται εκ των υστέρων και νομοτύπως κατά τον συγκεκριμένο χρόνο. Η ύπαρξη τέτοιας εξουσίας εκτίμησης σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπό κρίση υπόθεση επιρρωννύεται επίσης, κατά το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο), από το γεγονός ότι η απόλυση προσώπου που τελεί υπό κράτηση απλώς και μόνον βάσει προγενέστερης διαδικαστικής πλημμέλειας, μολονότι πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της κράτησης, δεν θα εμπόδιζε, κατ' αρχήν, τις αρχές να θέσουν το πρόσωπο εκ νέου υπό κράτηση λίγο μετά την απόλυσή του. Εντούτοις, όσον αφορά την απόφαση G. και R., το *Korkein oikeus* (Ανώτατο Δικαστήριο) εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι εκδόθηκε σε πλαίσιο στο οποίο η διαδικαστική πλημμέλεια δεν βασιζόταν σε ρητή διάταξη της οδηγίας περί επιστροφής και ότι, επομένως, δεν είναι σαφές σε ποιον βαθμό η εξουσία εκτίμησης του δικαστή μπορεί να ερμηνευθεί με παρόμοιο τρόπο σε πλαίσιο στο οποίο ενδεχόμενη

διαδικαστική πλημμέλεια θα βασίζεται στις άμεσα εφαρμοστέες διατάξεις του άρθρου 15 της οδηγίας περί επιστροφής. Επιπλέον, με την προμνησθείσα απόφαση Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, το Δικαστήριο έκρινε ότι, εφόσον προκύπτει ότι οι προϋποθέσεις νομιμότητας της κράτησης που προβλέπονται στην οδηγία περί επιστροφής δεν πληρούνταν ή δεν πληρούνται πλέον, ο ενδιαφερόμενος πρέπει να αφήνεται αμέσως ελεύθερος (σκέψη 79), τούτο δε υποδηλώνει πολύ ευρεία υποχρέωση απόλυσης. Εντούτοις, ενδέχεται, στο συγκεκριμένο πλαίσιο, η φράση «προϋποθέσεις νομιμότητας» να αφορά τις ουσιαστικές προϋποθέσεις της κράτησης, λαμβανομένης επίσης υπόψη της φύσης των διατάξεων της οδηγίας περί επιστροφής που μνημονεύονται στη σκέψη 76 της εν λόγω απόφασης.

- 33 Το ζήτημα είναι να προσδιοριστούν οι απαιτήσεις και οι προϋποθέσεις-πλαίσιο που θέτει το δίκαιο της Ένωσης για την εκτίμηση των συνεπειών των διαδικαστικών πλημμελειών οι οποίες μπορεί να θίγουν τη νομιμότητα της στέρησης της ελευθερίας του Α. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) εκτιμά ότι πρέπει να ερμηνευθεί το ζήτημα του αν το käräjäoikeus (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) όφειλε να διατάξει την απόλυση του Α στις 7 Δεκεμβρίου 2023, μολονότι έκρινε ότι οι προϋποθέσεις της κράτησης πληρούνταν κατά τον συγκεκριμένο χρόνο.
- 34 Τέλος, χάριν σαφήνειας, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) επισημαίνει ότι, ακόμη και αν, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η απομάκρυνση του Α υλοποιούνταν ή η στέρηση της ελευθερίας του έπαυε για άλλους λόγους, τα προδικαστικά ερωτήματα που τίθενται στην υπό κρίση υπόθεση θα παρέμεναν λυσιτελή. Συγκεκριμένα, κατά την εθνική νομολογία, πρόσωπο εις βάρος του οποίου λήφθηκε στερητικό της ελευθερίας μέτρο δικαιούται να ζητήσει να αξιολογηθεί η νομιμότητα του εν λόγω στερητικού της ελευθερίας μέτρου, ακόμη και αν επιτύχει την απόλυσή του κατά τη διάρκεια της διαδικασίας προσφυγής. Στην υπό κρίση υπόθεση, προκειμένου να εξακριβωθεί αν η στέρηση της ελευθερίας του Α υπήρξε πάντοτε νόμιμη, πρέπει, κατ' αρχήν, να δοθεί απάντηση σε όλα τα υποβαλλόμενα προδικαστικά ερωτήματα. Εάν το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφαινόταν επί των προεκτεθέντων ζητημάτων που αφορούν την ερμηνεία της οδηγίας περί επιστροφής χωρίς προδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου, θα υπήρχε κίνδυνος μη πλήρωσης της απαίτησης ομοιόμορφης ερμηνείας της οδηγίας περί επιστροφής στα διάφορα κράτη μέλη.

Προδικαστικά ερωτήματα

- 35 Το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο), αφού παρέσχε στους διαδίκους τη δυνατότητα να λάβουν θέση επί του περιεχομένου της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

1. α) Έχει το άρθρο 15, παράγραφοι 5 και 6, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008,

σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, την έννοια ότι όλες οι προγενέστερες περιόδους κράτησης πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό των ανώτατων ορίων κράτησης που μνημονεύονται στην εν λόγω διάταξη; Εάν τέτοια υποχρέωση δεν υφίσταται σε κάθε περίπτωση, ποιες πτυχές πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να εξακριβωθεί αν η διάρκεια της προγενέστερης περιόδου κράτησης πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό των εν λόγω ανώτατων ορίων κράτησης;

β) Ειδικότερα, πώς πρέπει να εκτιμηθεί η κατάσταση υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση, όπου, αφενός, η κύρια νομική βάση της κράτησης, ήτοι η διασφάλιση της απομάκρυνσης παρανόμως διαμένοντος υπηκόου τρίτης, παρέμεινε κατ' ουσίαν αμετάβλητη, αφετέρου, όμως, προβλήθηκαν εν μέρει νέοι πραγματικοί και νομικοί ισχυρισμοί προς στήριξη της νέας κράτησης, ο ενδιαφερόμενος μετέβη, μεταξύ των περιόδων κράτησης, σε άλλο κράτος μέλος από όπου επιστράφηκε στη Φινλανδία και μεσολάβησαν επίσης πλείονες μήνες από τη λήξη της προγενέστερης περιόδου κράτησης έως τη νέα κράτηση;

2. α) Αντιβαίνει στο άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ εθνική ρύθμιση η οποία εξαρτά τη διενέργεια δικαστικού ελέγχου της υπέρβασης του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών από τη σχετική αίτηση του προσώπου που τελεί υπό κράτηση;

β) Πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ, που έχει ως αντικείμενο την απόφαση διοικητικής αρχής να υπερβεί το ανώτατο όριο της αρχικής κράτησης των έξι μηνών, πρέπει να διενεργείται πριν από τη συμπλήρωση του εν λόγω ανώτατου ορίου κράτησης και, σε περίπτωση αρνητικής απάντησης, πρέπει να διενεργείται, εν πάση περιπτώσει, ο εν λόγω δικαστικός έλεγχος χωρίς καθυστέρηση μετά την έκδοση της απόφασης της διοικητικής αρχής;

3. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η μη διενέργεια δικαστικού ελέγχου κατά το άρθρο 15, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2008/115/ΕΚ στο πλαίσιο της υπέρβασης του ανώτατου ορίου κράτησης των έξι μηνών του άρθρου 15, παράγραφος 5, συνεπάγεται την υποχρέωση απόλυσης του προσώπου που τελεί υπό κράτηση, ακόμη και αν, κατά τον χρόνο διενέργειας του καθυστερημένου δικαστικού ελέγχου, διαπιστώνεται ότι πληρούνται όλες οι ουσιαστικές προϋποθέσεις της κράτησης και ότι, επομένως, η εξέταση της υπόθεσης είναι σύννομη από διαδικαστικής απόψεως; Εάν δεν υφίσταται υποχρέωση αυτόματης απόλυσης σε τέτοια περίπτωση, ποιες πτυχές πρέπει να ληφθούν υπόψη, από την άποψη του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου να εξακριβωθούν οι συνέπειες δικαστικού ελέγχου που διενεργήθηκε με καθυστέρηση, ειδικότερα υπό περιστάσεις όπως οι επίμαχες στην υπό κρίση υπόθεση;

Το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) θα αποφανθεί επί της υποθέσεως μετά την έκδοση της αποφάσεως του Δικαστηρίου.

KORKEIN OIKEUS (Ανώτατο Δικαστήριο)

[παραλειπόμενα]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ